

5.22. POCZĄTEK II WOJNY ŚWIATOWEJ – KAMPANIA WRZEŚNIOWA

5.22.1. Przyczyny niemieckiej i sowieckiej napaści na Polskę

- Niemieckie dążenia do odzyskania ziem utraconych po I wojnie światowej.
- Chęć realizacji hitlerowskich doktryn, między innymi poszerzania „przestrzeni życiowej” dla Niemców.
- Ustępstwa mocarstw wobec wcześniejszych ekspansywnych posunięć Hitlera – *appeasement* (ang. uspokajanie).
- Słabość utworzonej po I wojnie światowej Ligi Narodów, organizacji, która miała strzec pokoju światowego.
- Niemieckie żądanie likwidacji Wolnego Miasta Gdańska i chęć wcielenia go do Rzeszy.
- Niemieckie żądania stawiane Polsce (eksterytorialna autostrada i linia kolejowa łącząca Prusy Wschodnie z Rzeszą) i twarde stanowisko władz Polski odmawiających ustępstw.
- Zawarcie sojuszu niemiecko-sowieckiego (pakt Ribbentrop–Mołotow) zawierającego tajną klauzulę zakładającą rozbiór Polski.
- Dążenie Stalina do zemsty na Polsce za przegraną wojnę polsko-bolszewicką.
- Dążenie Stalina do ekspansji ZSRR i przeniesienia komunistycznego systemu rządów, a de facto radzieckiej dominacji na zachód Europy.

5.22.2. Porównanie sił walczących stron

Siły Polski

- Wojsko polskie zorganizowane było w 7 głównych armii. W ich skład wchodziło: 1 mln żołnierzy, ok. 880 czołgów i pojazdów pancernych oraz 400 samolotów bojowych.
- Polska Marynarka Wojenna posiadała 4 niszczyciele, 5 okrętów podwodnych, 1 duży stawiacz min, 6 trałowców oraz kilkanaście jednostek pomocniczych. Dowództwo floty, obawiając się szybkiego zniszczenia przez lotnictwo niemieckie wartościowych niszczycieli, w przededniu wojny odesłało trzy z nich do Wielkiej Brytanii.

Siły Niemiec

- Do napaści na Polskę niemieckie dowództwo wyznaczyło znaczącą część niemieckiej armii, dla osłony swojej granicy zachodniej pozostawiając zdecydowanie słabsze siły.
- W ataku na Polskę wzięto udział: 1,5 mln żołnierzy, ok. 1400 samolotów, ok. 2500 czołgów i pojazdów pancernych.
- Siły Kriegsmarine wydelegowane do ataku na Polskę obejmowały: 2 pancerniki szkolne („Schleswig-Holstein” i „Schlesien”), 3 lekkie krążowniki, 9 niszczycieli, 7 okrętów podwodnych, 19 trałowców, 9 ścigaczy torpedowych, 6 eskortowców i kilkanaście jednostek pomocniczych.

Siły ZSRR

- Po przystąpieniu do realizacji postanowień tajnej klauzuli do paktu Ribbentrop–Mołotow Armia Czerwona wydelegowała w rejon walk w Polsce ok. 0,5 mln żołnierzy, 1000 samolotów i 5000 czołgów i pojazdów pancernych.

5.22.3. Chronologia działań

1 IX 1939 – niemiecki atak na Polskę (ostrzał Westerplatte, bombardowanie Wielunia, ataki lądowe z wszystkich kierunków); początek *Blitzkriegu* – wojny błyskawicznej

1–4 IX – bitwa graniczna (północne Mazowsze, Pomorze, rejon nadwarciański, Śląsk i Podhale), w której agresorzy przełamali opór Korpusu Ochrony Pogranicza
3 IX – Wielka Brytania i Francja wypowiedziały Niemcom wojnę, bez podejmowania jednak aktywnych działań („dziwna wojna”, „śmieszna wojna”, „siedząca wojna”)

1–3 IX – obrona „polskich Termopil” – Wizny (kpt. W. Raginis)

1–7 IX – obrona Westerplatte (mjr H. Sucharski i kpt. F. Dąbrowski)

4–23 IX – obrona cofniętych pozycji w głębi kraju

9–20 IX – największa bitwa kampanii wrześniowej – nad Bzurą (gen. T. Kutrzeba, Armie „Poznań” i „Pomorze”)

17 IX – radziecka agresja na Polskę i internowanie rządu polskiego w Rumunii

Polski samolot myśliwski PZL-11c

5.22.4. Straty

Straty polskie

- W walkach z Niemcami: 66 tys. zabitych, 134 tys. rannych i 420 tys. jeńców.
- W walkach z Rosjanami: ok. 7 tys. zabitych (głównie rozstrzelanych po wzięciu do niewoli), kilkanaście tysięcy rannych, ok. 250 tys. jeńców.

Straty niemieckie

- Zabici ok. 14 tys., ranni ok. 40 tys., ok. 1 tys. czołgów i pojazdów pancernych i 700 samolotów, 1 trałowiec.

Straty radzieckie (według oficjalnych radzieckich komunikatów – dane mogą być zaniżone)

- Zabici i ranni ok. 2,5 tys., 150 czołgów i pojazdów pancernych, 20 samolotów.